

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

A causal relationship model of selected factors affected effectiveness of secondary school in the northeastern part of Thailand

รัชพล จอมไตรคุณ¹, ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์² และ สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์³

¹นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
โทรศัพท์ 0814568086 e-mail:pai-tong@hotmail.com

²อาจารย์ประจำสาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³อาจารย์ประจำสาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1. ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2. ตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3. หาแนวทางพัฒนาปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 640 แห่ง การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 สร้างโมเดลสมมติฐาน ระยะที่ 2 การตรวจสอบเครื่องมือ ระยะที่ 3 การหาแนวทางพัฒนาปัจจัยคัดสรร ผลการวิจัย พบว่า

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สร้างขึ้นประกอบด้วยตัวแปรสาเหตุได้แก่ ภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น วัฒนธรรมองค์การ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และองค์การแห่งนวัตกรรม

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. แนวทางพัฒนาปัจจัยคัดสรร โดยปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลทางตรง ดังนี้ 1. ภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น 2. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และ 3. องค์การแห่งนวัตกรรม และปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ วัฒนธรรมองค์การ

คำสำคัญ: โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ, ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา, วัฒนธรรมองค์การ

Abstract

The purposes of this research were: 1. to study selected factors affecting the effectiveness of secondary schools in the Northeastern region of Thailand, 2. to examine the causal relationship model of selected factors affecting the effectiveness of secondary schools in the northeastern region that has been developed with empirical data, and 3. to find ways to develop selected factors that affect the effectiveness of secondary schools in the Northeastern region. The sample consisted of 640 secondary schools under the Office of the Basic Education Commission in the Northeastern academic year 2018. The research

process was divided into 3 phases, consisting of Phase 1 model the hypothesis, Phase 2 tool validation, Phase 3, the finding guideline to develop selected factors. The tools used for data collection were questionnaires, interview forms and statistics. The tools used in the research were percentage, mean, standard deviation, skewness, kurtosis, Pearson's coefficient and the analysis of the structural equation model. The research found that

1. The causal relationship model of selected factors effected to effectiveness of secondary schools in the northeastern that have constructed variables consist of transcendental leadership organizational culture learning process management and the innovative organization

2. The causal relationship model of selected factors effected to effectiveness of secondary schools in the northeastern the results were consistent with the empirical data.

3. Guidelines for development of selected factors that preform direct effect as follows: 1. transcendental leadership 2. Learning process management 3. Innovative organization and selected factor that directly and indirectly effects the organizations culture

Keywords: Causal Relationship Model, Effectiveness of secondary schools, Organization culture

1. บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ของโลก เป็นผลให้เกิดองค์การรูปแบบใหม่ (New Organization) ที่เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ซึ่งนำไปสู่องค์การแห่งความรู้ (Knowledge Organization) และองค์การแห่งนวัตกรรม (Innovation Organization) ซึ่งองค์การรูปแบบใหม่ดังกล่าวจะเป็นองค์การที่สามารถอยู่รอดและแข่งขันได้ในศตวรรษใหม่ (New Century) ที่เน้นความรู้ ความเร็วของการเปลี่ยนแปลง และคุณภาพของคน ทำให้องค์การมีความสามารถในการสร้างคน และการแข่งขันสูงขึ้น และมีการเรียนรู้ไปพร้อมกับความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ (Drucker, 2007, p. 116) กระแสดังกล่าวส่งผลให้คนในสังคมยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy) เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

นอกจากนั้นการเกิดขึ้นของโลกาภิวัตน์ยังส่งผลต่อระบบการศึกษา โดยการศึกษาของ Hismanoglu (2012, pp. 629- 633) ที่ได้ทำการศึกษาในประเทศตุรกี ได้อธิบายถึงโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีการสื่อสารส่งผลต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่มีแนวทางในการจัดการศึกษาตามมาตรา 24 ว่าด้วยเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ยึดหลักทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และให้ถือผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยมีหลักสำคัญคือการปฏิรูปการศึกษาโดยการปฏิรูปจากการยึดติดวิชาเป็นตัวตั้งมาเป็นยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง หรืออาจกล่าวได้ว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2544, น. 3)

โรงเรียนถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนและผลผลิตกำลังคนให้มีศักยภาพที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันด้านเศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีกับนานาประเทศได้ (อรุณจันทวานิช, 2547, น. 2) โดยแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพของโรงเรียนเกิดจากความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมีมุ่งหวังให้เกิดความเสมอภาคของการให้บริการการศึกษา มีความเท่า

เทียมกันในคุณภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียน และลดความเหลื่อมล้ำในคุณภาพของผลผลิตแก่เด็กไทยทุกคน ซึ่งหมายถึงคุณภาพของการบริการที่ผู้เรียนที่ได้รับโดยมีการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางเป็นสากล ดังที่สถาบันนานาชาติเพื่อการวางแผนการศึกษาขององค์การยูเนสโก (Grisay & Mahlek, 1991, p. 48) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยมิติที่สัมพันธ์กัน 3 มิติ คือ คุณภาพของทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนการสอน และคุณภาพของครู และบุคลากรทางการศึกษา (input) คุณภาพของกระบวนการเรียนการสอน (teaching process) และคุณภาพของผลผลิต (output) ในทำนองเดียวกัน Coombs (1991, pp. 21-23) ได้อธิบายความหมายของคุณภาพการจัดการศึกษาว่าอาจมีความหมายรวมถึงเนื้อหา วิธีการสอน การจัดกระบวนการทางการศึกษา ความพยายามต่างๆ ที่จะปรับการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่นวัตกรรม เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับผลการจัดการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะในด้านสัมฤทธิ์ทางการเรียนในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยผลการสอบ O-NET ชั้น ม.3 (5 วิชาหลัก) ในปีการศึกษา 2554 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 37.2 ลดลงเป็นร้อยละ 36.4 ในปี 2559 ซึ่งยังต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย ร้อยละ 50 ในทุกวิชา เมื่อพิจารณาในรายวิชาปี 2559 พบว่า วิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ร้อยละ 27.0 และวิชาสังคมศึกษามีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ร้อยละ 47.3 รองลงมาได้แก่ วิชาภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ร้อยละ 44.7 33.7 และ 29.3 ตามลำดับ (แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564), 2561, น. 9) จากความสำคัญดังกล่าว และจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง แม้จะมีการศึกษามากแล้วแต่เป็นการศึกษาในบริบทอื่น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. วัตถุประสงค์

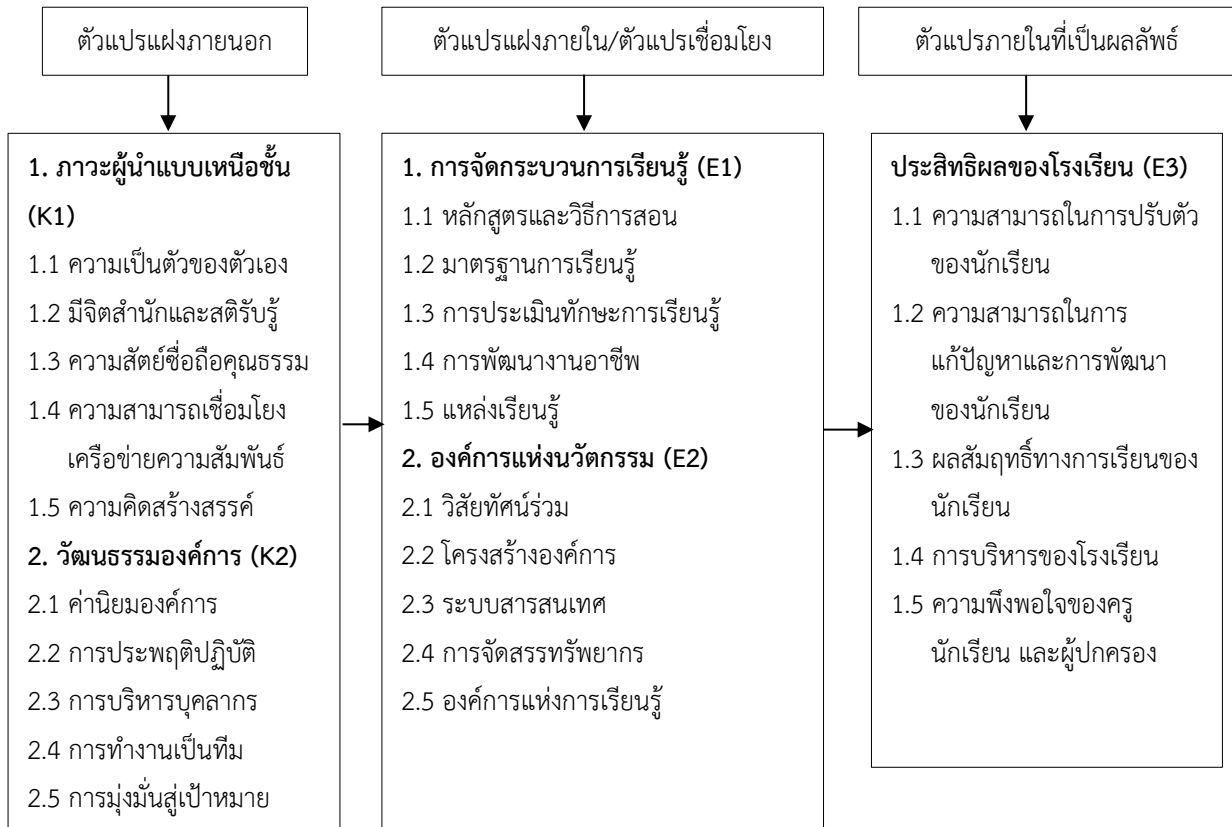
1. เพื่อศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยคัดสรรตัวใดบ้าง ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเป็นอย่างไร
2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่
3. แนวทางพัฒนาปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรเป็นอย่างไร

4. กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนจาก เอกสาร ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยและแหล่งข้อมูลอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย โดยแสดงความสัมพันธ์ ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือปีการศึกษา 2561 จำนวน 933 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 640 แห่ง เกณฑ์สำหรับการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาจากฟังก์ชันของจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า คือ ต้องมีขนาดกลุ่มตัวอย่างประมาณ 20 แห่ง ต่อ 1 พารามิเตอร์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2548 น. 53) ดังนั้นผู้วิจัยใช้สัดส่วน 0.7 ในการกำหนดจำนวนโรงเรียนที่เป็นหน่วยของการสุ่มทั้งหมด

การเลือกกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่เป็นหน่วย การสุ่มใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportionate Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ (Strata) และกำหนดให้ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครู จำนวน 1 คน

2. **เครื่องมือที่ใช้** ได้แก่ แบบยืนยันปัจจัยคัดสรร และเส้นทางอิทธิพลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบบสอบถามการวิจัย เรื่อง โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบบยืนยันโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และแบบสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาปัจจัยคัดสรร

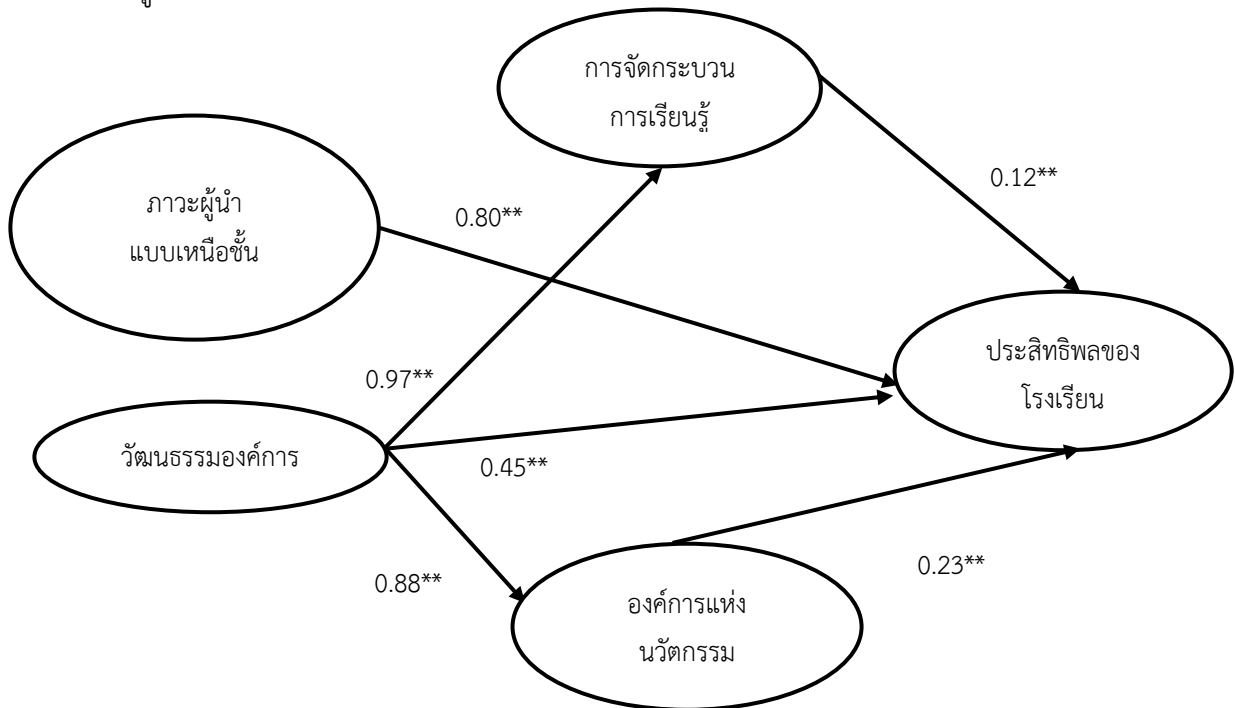
3. **การวิเคราะห์ข้อมูล** ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows Version 20 ในการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และโปรแกรม LISREL Version 8.52 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Linear Structural Relation Model)

4. **ขั้นตอนการวิจัย** ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 สร้างโมเดลสมมติฐาน โดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร เป็นการศึกษาหลักการ ทฤษฎี แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน และขั้นที่ 2 การศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ระยะที่ 2 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และการตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) และระยะที่ 3 การหาแนวทางพัฒนาปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) และการวิเคราะห์ตัวแบบเชิงเส้น โดยใช้สถิติไค-สแควร์ (chi-square) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS และโปรแกรมสำเร็จรูป LISREL ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยสถิติขั้นสูง และการยืนยันโมเดลปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบยืนยันโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุจากผู้เชี่ยวชาญและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คนเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อได้แนวทางแล้วจึงให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหาร การศึกษาทำการประเมินแนวทางในการพัฒนา โดยประยุกต์ใช้มาตรฐานด้านการประเมิน ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเหมาะสม

6. สรุปผล

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สร้างขึ้นประกอบด้วยตัวแปรเชิงสาเหตุดังนี้ คือ 1) ตัวแปรแฝงภายนอก ภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ความเป็นตัวของตนเอง มีจิตสำนึกและสติรับรู้ ความสัตย์ซื่อ ถือคุณธรรม ความสามารถเชื่อมโยง และความคิดสร้างสรรค์ 2) ตัวแปรแฝงภายนอก วัฒนธรรมองค์การ ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ค่านิยมองค์การ การประพฤติปฏิบัติ การจัดการบุคลากร การทำงานเป็นทีม และการมุ่งมั่นสู่เป้าหมาย 3) ตัวแปรแฝงภายใน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ การประเมินผลทักษะการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรและวิธีการสอน การพัฒนางานอาชีพ และแหล่งเรียนรู้ และ 4) ตัวแปรแฝงภายใน องค์การแห่งนวัตกรรม ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ วิสัยทัศน์ร่วม โครงสร้างองค์การ ระบบสารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากร และองค์การแห่งการเรียนรู้ และตัวแปรแฝงภายใน ประสิทธิภาพของโรงเรียน ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ความสามารถในการปรับตัวของนักเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาและการพัฒนาของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การจัดการโรงเรียน และความพึงพอใจของครู นักเรียนและผู้ปกครอง

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติวัดความกลมกลืนของรูปแบบ คือ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 119.86 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 86 ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 1.39 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.00930 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) เท่ากับ 0.025 ค่าดัชนีความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.94 ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) เท่ากับ 643.19 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีของรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) เท่ากับ 0.0044 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R2) เท่ากับ 0.92 แสดงว่า มีค่าอำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 92 โดยตัวแปรแฝงภายนอกภาวะ ผู้นำแบบเหนือชั้น มีอิทธิพลทางตรง (0.80) ต่อตัวแปรประสิทธิผลของโรงเรียน ตัวแปรแฝงภายนอก วัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลทั้งทางตรง (0.45) ทางอ้อม (0.32) และมีอิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.77 ต่อตัวแปรประสิทธิผลโรงเรียน ตัวแปรแฝงภายในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้รับอิทธิพลทางตรง (0.97) จากตัวแปรแฝงภายนอก วัฒนธรรมองค์การและมีอิทธิพลทางตรง (0.12) ต่อตัวแปรประสิทธิผลของโรงเรียน ตัวแปรแฝงภายในองค์การนวัตกรรมได้รับอิทธิพลทางตรง (0.88) จากตัวแปรแฝงภายนอกวัฒนธรรมองค์การและมีอิทธิพลทางตรง (0.23) ต่อตัวแปรประสิทธิผลของโรงเรียน และอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อตัวแปรประสิทธิผลของโรงเรียนในภาพรวม พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น มีค่าอิทธิพลรวมสูงสุด มีค่าเท่ากับ 0.80 รองลงมา คือ ตัวแปรวัฒนธรรมองค์การ มีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.77 ตัวแปรองค์การแห่งนวัตกรรม มีค่าอิทธิพลรวม เท่ากับ 0.23 และตัวแปรด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีค่าอิทธิพลรวม เท่ากับ 0.12 ตามลำดับ ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของสมการโครงสร้างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

3. แนวทางในการพัฒนาของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน หลังจากประเมินจากผู้เชี่ยวชาญไม่มีผู้ใดไม่เห็นด้วย โดยมีแนวทางดังนี้

3.1 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีค่าอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.80 โดยผู้เชี่ยวชาญนำเสนอว่า ผู้บริหารต้องแสดงออกถึงพฤติกรรมการมีภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น ทางด้านการมีความเป็นตัวของตัวเอง มีจิตสำนึกและสติรับรู้ ความสัตย์ซื่อ ถือคุณธรรม ความสามารถเชื่อมโยง และการมีความคิดสร้างสรรค์ มีแนวทางการพัฒนาดังนี้ ผู้บริหารควรตระหนักถึงความต้องการของผู้ตาม และกระตุ้นผู้ตามให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยให้แสดงความเป็นตัวของตัวเองออกมา มีจิตสำนึก และสติรับรู้ในหน้าที่งานของตน บริหารภายใต้ความสัตย์ซื่อ ถือคุณธรรม และนำความคิดต่างมาเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดขององค์กร ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนรวม และมุ่งที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกันให้สูงขึ้นตามลำดับขั้นความต้องการ

3.2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร ส่งผลทางตรง และส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีค่าอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.45 และอิทธิพลทางอ้อมมีค่าเท่ากับ 0.32 ซึ่งอิทธิพลรวมมีค่าเท่ากับ 0.77 ส่วนอิทธิพลทางอ้อมผ่านทางบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้ และองค์การแห่งนวัตกรรม โดยผู้เชี่ยวชาญ นำเสนอว่า ผู้บริหารควรดำเนินการให้โรงเรียนสร้างเสริมวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน เพื่อก่อให้เกิดการยกระดับการบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้ และองค์การแห่งนวัตกรรม ซึ่งจะช่วยให้ยกระดับประสิทธิผลของโรงเรียน มีแนวทางการพัฒนาดังนี้ การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร เป็นเป้าหมายที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่ง ที่ผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียนต้องการให้บุคลากรมีจิตใจและแนวทางปฏิบัติ ในเรื่องนั้นๆ อย่างเป็นธรรมชาติ ปัจจัยที่สำคัญในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้บรรลุเป้าหมายผลสำเร็จ สามารถแบ่งเป็นเรื่องใหญ่ๆ 3 เรื่อง คือ 1. การให้บุคลากรปฏิบัติตามค่านิยมขององค์กร โดยการจะสร้างหรือพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในเรื่องอะไรนั้น ต้องกำหนดเรื่องนั้นๆ ให้เป็นค่านิยมขององค์กร แล้วรณรงค์ให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในการทำงาน และการดำเนินชีวิตที่อยู่ในองค์กร เพื่อหล่อหลอมให้เกิดการปฏิบัติที่เหมือนกันเป็นพวกเดียวกัน 2. การสร้างความเชื่อที่อยู่ในจิตใจของพนักงาน โดยวัฒนธรรมที่ดีเกิดขึ้นจากความรู้สึกที่ดีๆ กับเรื่องนั้นๆ เกิดขึ้นจากข้างในของบุคลากร ปฏิบัติโดยไม่ต้องบังคับ เพราะมองเห็นประโยชน์กับเรื่องนั้นๆ อย่างจริงใจ เป็นความเชื่อภายในจิตใจ และ 3. การสร้างทีมที่กระตุ้นการเปลี่ยนแปลง หัวใจสำคัญของการสร้างวัฒนธรรมองค์กร คือ ความต่อเนื่องในการปฏิบัติและความยาก คือ การเปลี่ยนแปลงในช่วงแรกๆ ขององค์กร ดังนั้นกลุ่มบุคคลที่จะนำการเปลี่ยนแปลงแล้วจูงใจให้ผู้อื่นเปลี่ยนแปลงตามจึงนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก ทีมนำการเปลี่ยนแปลงในเรื่องนั้นๆ ต้องได้รับการคัดเลือกเป็นอย่างดี เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องนั้นๆ

3.3 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการองค์การแห่งนวัตกรรม ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีค่าอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.23 โดยผู้เชี่ยวชาญ นำเสนอว่า ผู้บริหารควรดำเนินการให้โรงเรียนสร้างเสริมองค์การแห่งนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในโรงเรียนทางด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม โครงสร้างองค์การที่เหมาะสม ระบบสารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากร และการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยมีแนวทางการพัฒนาดังนี้ ฐานความคิดสำคัญที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาไปสู่องค์การแห่งนวัตกรรม คือ องค์การจะต้องมีการเชื่อมโยงระหว่างบุคลากร และองค์ความรู้ต่างๆ ทั้งภายใน และภายนอกขององค์การเข้าด้วยกัน พร้อมทั้งต้องมีการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง รูปแบบองค์การและวิธีการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การให้ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ รวมถึงต้องมีการกระตุ้น และจูงใจบุคลากรในแต่ละส่วนงานให้เกิดความมุ่งมั่นที่จะทำหน้าที่ในส่วนของตนให้สอดคล้อง และเกิดการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภายใน และภายนอกองค์การ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางด้านการสร้างคุณค่าแก่องค์การร่วมกัน รวมถึงต้องอาศัยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่คอยให้

การสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มีการวางแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับนวัตกรรม และสนับสนุนให้บุคลากรที่มีความกล้าคิด กล้าทำ นอกจากนั้นผู้ปฏิบัติงานเองก็ต้องมีการคิดนอกรอบที่พร้อมจะเรียนรู้และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3.4 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีค่าอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.12 โดยผู้เชี่ยวชาญ แนะนำว่า ผู้บริหารควรดำเนินการให้โรงเรียนสร้างเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นในด้านการประเมินทักษะการเรียนรู้, มาตรฐานการเรียนรู้, หลักสูตรและวิธีการสอน, การพัฒนางานอาชีพ และแหล่งเรียนรู้ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บอกความรู้ให้จบไปในแต่ละครั้งที่เข้าสอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนกล่าวคือเป็นผู้กระตุ้นส่งเสริมสนับสนุนจัดสิ่งเร้าและจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน เกิดการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพความสามารถ ความถนัด และความสนใจของแต่ละบุคคล การจัดกิจกรรมจึงต้องเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วิจัย สร้างสรรค์ศึกษา และค้นคว้าได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้ และค้นพบความรู้ด้วยตนเอง เป็นสาระ ความรู้ ด้วยตนเอง รักการอ่าน รักการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Long-life Education) และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Man) ผู้สอนจึงต้องสอนวิธีการแสวงหาความรู้ (Learn how to learn) มากกว่าสอนตัวความรู้

7. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถนำผลมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยตัวแปรต่างๆ ดังนี้

ตัวแปรแฝงภายนอก ภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ความเป็นตัวของตัวเอง มีจิตสำนึกและสติรับรู้ ความสัตย์ซื่อถือคุณธรรม ความสามารถเชื่อมโยง และความคิดสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำมีความสำคัญในการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารองค์การปัจจุบันในยุคของโลกาภิวัตน์ สอดคล้องกับ สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2561, Online) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น และผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีความเชื่อต่อความสามารถภายในตน (Internal locus of control) สูงกว่า จะใช้ความเข้าใจ และการพูดจาหวานล่อม (เช่น ให้กำลังใจ ให้ความนับถือ แสดงความเข้าใจ เป็นต้น) มากกว่าการบังคับสั่งการ ผู้นำที่เชื่อความสามารถภายนอกตน (Externals) มักใช้อารมณ์ในการทำงานและแก้ปัญหาจึงเกิดความเครียดทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ส่งผลให้ความมีประสิทธิภาพขององค์การลดลง ส่วนผู้นำที่มีความเชื่อต่อความสามารถภายในตนสูงจะสร้างประสิทธิภาพแก่องค์การได้สูงกว่าผู้นำที่มีความเชื่อต่อความสามารถภายในตนน้อยกว่า นอกจากนี้ พบว่า องค์กรใดยิ่งผู้นำสูงสุด (CEO) มีความเชื่อต่อความสามารถภายในตนสูงเพียงไร ก็ยิ่งมีนวัตกรรมใหม่ๆ เกิดมากขึ้น ส่วนการลอกเลียนแบบคู่แข่งจะลดทอนความกล้าต่อการตัดสินใจที่มีความเสี่ยงมีมากขึ้น มีการวางแผน และมีมุมมองในอนาคตมากขึ้น

ตัวแปรแฝงภายนอก วัฒนธรรมองค์การ ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ ค่านิยมองค์การ การประพฤติปฏิบัติ การจัดการบุคลากร การทำงานเป็นทีม และการมุ่งมั่นสู่เป้าหมาย โดยวัฒนธรรมองค์การช่วยให้องค์การบรรลุเป้าหมายขององค์การได้โดยง่าย สอดคล้องกับ ดวงกมล อินทา (2556, Online) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์การช่วยหล่อหลอมให้คนในองค์การมีความเชื่อ และพฤติกรรมไปในทางเดียวกัน ซึ่งทิศทางดังกล่าวก็คือวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายขององค์การนั่นเอง อีกทั้งการมีความขัดแย้งภายในองค์กรในระดับต่ำ

ยอมทำให้องค์การสามารถพัฒนาองค์กรได้เร็วกว่าองค์กรที่มีความขัดแย้งสูง เพราะทุกคนในองค์กรจะร่วมมือกันสร้างประโยชน์ให้แก่องค์กร ไม่ใช่ขัดผลประโยชน์ส่วนตัว

ตัวแปรแฝงภายใน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ การประเมินผล ทักษะการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรและวิธีการสอนการพัฒนางานอาชีพ และแหล่งเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักแผนและประกันคุณภาพการศึกษา (2558, น. 3-5) และ วิจารณ์ พานิช, (2555, น. 5) ที่นำเสนอว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคคลจากการฝึกอบรม และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นที่แต่ละบุคคลได้รับมา อาจสังเกตได้โดยตรงหรือทางอ้อม โดยใช้เครื่องมือในการสังเกตหรือการตรวจสอบ ซึ่งเป็นผลของการเรียนรู้อันจะทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และเป็นลักษณะที่ค่อนข้างถาวรและติดตัวไป โดยพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป

ตัวแปรแฝงภายใน องค์กรแห่งนวัตกรรม ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ วิสัยทัศน์ร่วม โครงสร้างองค์กร ระบบสารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากร และองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นการร่วมมือร่วมใจกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการองค์กรให้เกิดนวัตกรรม ผ่านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมีโครงสร้างองค์กร ระบบสารสนเทศ และการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม รวมทั้งการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สอดคล้องกับแนวคิดของ McGregor (2008, p. 104) กล่าวเอาไว้ว่าองค์กรนวัตกรรม (Innovative Company) คือ องค์กรที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมในด้านต่างๆ ออกสู่ตลาด ซึ่งจะส่งผลให้องค์การประสบความสำเร็จทางธุรกิจ

ตัวแปรแฝงภายใน ประสิทธิภาพของโรงเรียน ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ความสามารถในการปรับตัวของนักเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาและพัฒนาของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การจัดการโรงเรียน และความพึงพอใจของครู นักเรียน และผู้ปกครอง เป็นผลสำเร็จของโรงเรียนที่กำหนดไว้โดยมีกระบวนการจัดและดำเนินการในโรงเรียน และมีผลเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง (2557, น. 28), Hoy & Miskel (2005, p.281) ที่นำเสนอว่า การที่โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง พัฒนานักเรียนให้มีความสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาได้ในการบริหารจัดการศึกษาต้องมีการจัดแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษา เพื่อให้การศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง มีการวางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล การจัดการโรงเรียนต้องประกอบด้วยครู นักเรียนและผู้ปกครอง ทุกกิจกรรมต้องจัดการด้วยระบบ ไม่มีช่องว่าง สามารถปฏิบัติได้ และไม่มี การเคลือบแฝง

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ตัวแปรแฝงภายนอก ภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น ตัวแปรแฝงภายใน องค์กรแห่งนวัตกรรมและตัวแปรแฝงภายใน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ มีอิทธิพลทั้งทางตรงต่อตัวแปรประสิทธิภาพของโรงเรียน ตัวแปรแฝงภายนอก วัฒนธรรมองค์กรมีอิทธิพลทางตรง และทางอ้อมต่อตัวแปรประสิทธิภาพของโรงเรียนผ่านตัวแปรแฝงภายในทั้งสอง ในการพิจารณาอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อตัวแปรประสิทธิภาพของโรงเรียนในภาพรวม พบว่า ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น มีค่าอิทธิพลรวมสูงสุด รองลงมา คือ ตัวแปรแฝงภายนอก วัฒนธรรมองค์กร ตัวแปรแฝงภายใน องค์กรแห่งนวัตกรรม และตัวแปรแฝงภายใน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ตามลำดับ สามารถอธิบายได้ดังนี้คือ

2.1 ภาวะผู้นำแบบเหนือชั้นของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน เนื่องมาจากว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในโรงเรียน ย่อมมีบทบาทในการจัดการสิ่งต่างๆ ให้เป็นไปตามความต้องการที่กำหนด ถ้าผู้บริหารมีภาวะผู้นำแบบเหนือชั้นสูง ย่อมจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการพัฒนาภาวะผู้นำในตนเอง และเป็นผลให้ทำงานต่างๆ อย่างเต็มประสิทธิภาพ จึงทำให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จตุภัทร ประทุม (2559, น. 124) ที่พบว่าอิทธิพลทางตรงของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน คือ ปัจจัยภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น โดยพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่แสดงออกจะส่งผลให้เกิดบรรยากาศที่ดี เป็นที่น่าพอใจก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจที่ดีในการดำเนินงานในการบริหารองค์การให้เกิดประสิทธิผล

2.2 วัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะความเชื่อ และค่านิยมร่วมทำให้ยกระดับความร่วมมือ และความผูกพัน วัฒนธรรมองค์การมีหน้าที่เมื่อความเชื่อและค่านิยมร่วมช่วยกันผลักดันให้โรงเรียนกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมเพื่อการประสบความสำเร็จของโรงเรียน ในขณะที่เดียวกันการเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมจะช่วยให้โรงเรียนเกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน เกิดนวัตกรรมในโรงเรียน ครูเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ นักเรียนสามารถทำงานเป็นทีม มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งในการเกิดประสิทธิผลของโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับ อมรา ไชยดำ (2559, น. 217-218) ที่พบว่าอิทธิพลทางตรงของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน คือ ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การ นอกจากนี้วัฒนธรรมองค์การยังมีอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ

2.2.1 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ที่เป็นผลเนื่องจากเมื่อโรงเรียนมีวัฒนธรรมองค์การที่ดี ย่อมส่งผลต่อค่านิยมของครูเกิดการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ สมภาพ ภูวิจิตร (2558, น. 74) ที่พบว่า วัฒนธรรมองค์การเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดค่านิยม และพฤติกรรมการทำงาน การปรับตัว และการมุ่งความสำเร็จในงาน ทำให้ครูมุ่งการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ดี

2.2.2 องค์การแห่งนวัตกรรม ที่เป็นผลเนื่องจากวัฒนธรรมองค์การเป็นตัวกำหนดแนวทางร่วมในโรงเรียน โดยเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการเกิดเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนชัย ศิริญาณ (2560, น. 260) ที่พบว่าวัฒนธรรมองค์การเป็นตัวกำหนดแนวทางร่วมในโรงเรียน เป็นปัจจัยหลักที่นำไปสู่พฤติกรรมและการทำงานของบุคลากรในองค์การที่ก่อให้เกิดองค์การแห่งนวัตกรรมในโรงเรียน

2.3 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย การประเมินทักษะการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรและวิธีการสอน ตลอดจนการพัฒนางานอาชีพ และแหล่งเรียนรู้ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาเพราะตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 5 ตัวแปร นั้นจะเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ อย่างแท้จริง เมื่อเกิดการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางแล้ว นักเรียนสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม อันจะทำให้ตนเองสามารถปรับตัว และแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ มีศักยภาพในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเกิดสมรรถนะที่สำคัญต่อการเรียนรู้ และมีความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตอย่างปกติสุข ซึ่งสอดคล้องกับสำนักแผน และประกันคุณภาพการศึกษา (2558, น. 3-5) ที่พบว่าอิทธิพลทางตรงของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน คือ ปัจจัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อผู้เรียนทุกคนจะได้รับบริการด้านการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

2.4 องค์การแห่งนวัตกรรมซึ่งประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ร่วม โครงสร้างองค์การและระบบสารสนเทศที่เหมาะสม ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากร และการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เป็นตัวแปรที่มี

อิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาเพราะตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 5 ตัวแปร นั้นจะเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยนักเรียนสามารถใช้สิ่งต่างๆ ในการก่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยการสอนกระบวนการคิดต้องเกิดจากการที่ครูให้ความสำคัญในการสร้างระบบความคิด การมีระบบสารสนเทศ และทรัพยากรที่ส่งเสริม และสนับสนุนการสอน และการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชาญธิป พรกุล (2554, น. 48) ที่พบว่าอิทธิพลทางตรงของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน คือ องค์การแห่งนวัตกรรม โดยวิธีการสอนโดยใช้ระบบสารสนเทศเป็นหลัก มีข้อดี คือ ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนดีขึ้น สามารถจำได้มากและนานขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ในปริมาณมากขึ้นในเวลาที่กำหนดไว้ และช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น

3. แนวทางการพัฒนาปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้เชี่ยวชาญนำเสนอ ดังนี้

3.1 การพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ผู้บริหารควรตระหนักถึงความต้องการของผู้ตาม และกระตุ้นผู้ตามให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยให้แสดงความเป็นตัวของตัวเองออกมา มีจิตสำนึก และสติรับรู้ในหน้าที่งานของตน บริหารภายใต้ความสัตย์ซื่อถือคุณธรรม และนำความคิดต่างมาเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดขององค์การ ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนรวม และมุ่งที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกันให้สูงขึ้น ตามลำดับขั้นความต้องการ

3.2 การพัฒนาวัฒนธรรมองค์การ ผู้บริหารต้องสร้างเสริมให้เกิดวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นการบรรลุเป้าหมายผลสำเร็จ โดยสามารถแบ่งเป็นเรื่องใหญ่ๆ 3 เรื่องคือ 1. การให้บุคคลากรปฏิบัติตามค่านิยมขององค์การ โดยการจะสร้างหรือพัฒนาวัฒนธรรมองค์การในเรื่องอะไรนั้น ต้องกำหนดเรื่องนั้นๆ ให้เป็นค่านิยมขององค์การ แล้วณรงค์ให้บุคคลากรในองค์กรปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในการทำงาน และการดำเนินชีวิตที่อยู่ในองค์การ เพื่อหล่อหลอมให้เกิดการปฏิบัติที่เหมือนกันเป็นพวกเดียวกัน 2. การสร้างความเชื่อที่อยู่ในจิตใจ ของพนักงาน โดยวัฒนธรรมที่ดีเกิดขึ้นจากความรู้สึที่ดีๆ กับเรื่องนั้นๆ เกิดขึ้นจากข้างในของบุคคลากร ปฏิบัติโดยไม่ต้องบังคับ เพราะมองเห็นประโยชน์กับเรื่องนั้นๆ อย่างจริงใจ เป็นความเชื่อภายในจิตใจ และ 3. การสร้างทีมที่กระตุ้นการเปลี่ยนแปลง หัวใจสำคัญของการสร้างวัฒนธรรมองค์การ คือ ความต่อเนื่องในการปฏิบัติ

3.3 การพัฒนาองค์การแห่งนวัตกรรม องค์การจะต้องมีการเชื่อมโยงระหว่างบุคคลากร และองค์ความรู้ต่างๆ ทั้งภายใน และภายนอกขององค์การเข้าด้วยกัน พร้อมทั้งต้องมีการกำหนดเป้าหมาย ทิศทางรูปแบบองค์การ และวิธีการปฏิบัติงานของบุคคลากรขององค์การให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รวมถึงต้องมีการกระตุ้น และจูงใจบุคคลากรในแต่ละส่วนงานให้เกิดความมุ่งมั่นที่จะทำหน้าที่ในส่วนของตนให้สอดคล้อง และเกิดการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์การ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการสร้างคุณค่าแก่องค์การร่วมกัน รวมถึงต้องอาศัยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่คอยให้การสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มีการวางแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับนวัตกรรม และสนับสนุนให้บุคคลากรที่มีความกล้าคิด กล้าทำ นอกจากนั้นผู้ปฏิบัติงานเองก็ต้องมีการคิดนอกกรอบที่พร้อมจะเรียนรู้และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3.4 การพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บอกความรู้ให้จบไปในแต่ละครั้งที่เข้าสอน มาเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กล่าวคือเป็นผู้กระตุ้นส่งเสริมสนับสนุนจัดสิ่งเร้า และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน เกิดการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพความสามารถ ความถนัด และความสนใจของแต่ละบุคคล การจัดกิจกรรมจึงต้องเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วิจัย สืบค้น สร้างสรรค์ศึกษาและค้นคว้าได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้ และค้นพบความรู้ด้วยตนเองเป็นสาระ ความรู้ ด้วยตนเอง รักการอ่าน รักการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต(Long-

life Education) และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Man) ผู้สอนจึงต้องสอนวิธีการแสวงหาความรู้ (Learn how to learn) มากกว่าสอนตัวความรู้

8. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารต้องทำให้บุคลากรมีค่านิยมร่วมที่ดี ส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมองค์การที่ดี การจัดการกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างเสริมให้เกิดองค์การแห่งนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในโรงเรียน

1.2 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานะของเครือข่ายที่ช่วยยกระดับการพัฒนาโรงเรียน

1.3 ครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บอกความรู้ให้จบไปในแต่ละครั้งที่เข้าสอน มาเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยในเรื่องลักษณะนี้ โดยศึกษากับกลุ่มของขนาดของโรงเรียนเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่ และกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในภูมิภาคอื่น

2.2 ควรวิจัยในเรื่องลักษณะนี้ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และการวิจัยทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) เพื่อสร้างตัวแบบจากผลการวิจัยเชิงคุณภาพเปรียบเทียบกับตัวแปรเชิงทฤษฎี สำหรับการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา

9. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก รศ.ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.สวัสดิ์ โพธิวัฒน์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้แนะนำ เสนอแนะ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ประสบการณ์ต่างๆ อันมีคุณค่า ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการโรงเรียน และข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล และขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัยที่คอยให้กำลังใจเสมอมา ตลอดจนผู้ที่ไม่ได้กล่าวนามมาที่มีส่วนช่วยไม่ว่าทางใดทางหนึ่งที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

10. เอกสารอ้างอิง

คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. (2544). *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ชนาธิป พรกุล. (2554). *การสอนกระบวนการคิด ทฤษฎีและการนำไปใช้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดวงกมล อินทา. (2556). *วัฒนธรรมองค์การ*. สืบค้นจากจาก

http://duangss.blogspot.com/2013/09/blog-post_12.html. 22 เมษายน 2562.

- ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง. (2557). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลาง ประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2548). *สถิติชวนใช้*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒน์ชัย ศิริญาณ วิทยา เจริญศิริ และสัญญา เคนนาภูมิ. (2560). *องค์กรแห่งนวัตกรรม: ทางเลือกใหม่สำหรับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21*. วิทยานิพนธ์ ร.ด. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ สดศรี-สฤณีวงศ์.
- สมาพร ภูวิจิตร. (2558). *รูปแบบวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิภาพ*. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 9(1), 73-77.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2561). *ภาวะผู้นำแบบเหนือชั้น*. สืบค้นจาก <http://suthep.crru.ac.th/>. 22 เมษายน 2561.
- สำนักแผนและประกันคุณภาพการศึกษา. (2558). *แนวทางการดำเนินงานด้านการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักแผนและประกันคุณภาพการศึกษา.
- อมรา ไชยดำ และวิจิต กำมันตะคุณ. (2559). *ประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27*. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 13(61), 209-224.
- อำรุง จันทวานิช. (2547). *แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Coombs, J. (1991). Thinking seriously about curriculum integration (Forum on Curricular Integration Occasional Paper no. 4. Burnaby, BC: Simon Fraser University, Tri-University Integration Project.
- Drucker, Peter F. (2007). *Management Challenges for the 21st Century*. New York: Butterworth-Heinemann.
- Grisay A. & Mahlek L. (1991). *The Quality of Education in Developing Countries. A Review of Some Research Studies and Policy Documents*. UNESCO: IIEP.
- Hismanoglu, M. (2012). The impact of globalization and information technology on language education policy in Turkey. *Procedia: Social and Behavioral Sciences*.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2005). *Educational Administration: Theory, Research, and Practice*. 7th ed.
- McGregor, A. J. (2008). *Adolescents expectancy beliefs and task values for physically interactive video games*. Master's thesis, Louisiana State University.